

Advies van 28 december 2012

De Klachtencommissie voor seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland (rechtsoptolger van de Beoordelings- en Adviescommissie van de kerkelijke rechtspersoon Hulp en Recht), verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. C. de Jongh, advocaat te Leiden,

tegen:

wijlen **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tot [jaar] lid van de Congregatie van de Fraters van Utrecht.

1. De procedure

1.1. Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 12 juli 2012. Op 20 augustus 2012 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van frater [naam], Provinciaal Overste van de Congregatie.

1.2. Op 29 november 2012 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. De Jongh voornoemd.

Namens de Congregatie is verschenen frater [naam] voornoemd.

2. De klacht

2.1. Klager komt uit een gezin van tien kinderen. Klager was het vijfde kind. De vader van klager was binnenvaartschipper. Klager heeft daarom wel dertig verschillende scholen bezocht. De vader van klager was een autoritaire, tirannieke man. De moeder van klager was lief en altruïstisch. In de oorlog zijn twee oudere zussen van klager omgekomen. Mede daardoor bestonden er veel spanningen tussen zijn ouders.

Toen klager acht jaar oud was, eiste de familie van zijn vader het binnenvaartschip op. De vader van klager is toen in de horeca gaan werken. Het gezin kwam terecht in [plaats], waar de ouders van klager een hotel-/cafébedrijf hadden overgenomen. Het was eigenlijk

ongeschikt om de tien kinderen een thuis te bieden. Er was geen woonkamer waardoor de kinderen min of meer gedwongen werden veel in het café te verblijven. Er werd veel alcohol gebruikt. Vooral de oudere, al volwassen, zussen van klager ontspoorde.

Jeugdzorg ging zich met het gezin bezig houden, de kinderen werden onder toezicht gesteld. Klager en twee broertjes werden, in [jaar] of [jaar], op kosten van Justitie in de [naam] in [plaats] geplaatst. Klager was toen tien of elf jaar oud.

Aangeklaagde was toezichthouder op de slaapzaal van de groep van klager. Al vrij snel na aankomst werd klager 's nachts betast door aangeklaagde. Aangeklaagde kwam dan op de rand van het bed van klager zitten en betastte met zijn hand in de broek van klager diens geslachtsdeel en friemelde daaraan. Dit gebeurde één à twee keer per week gedurende ongeveer een half jaar.

Na ongeveer een jaar werd klager overgeplaatst naar een andere slaapzaal. Het misbruik stopte toen. Het gevoel van onveiligheid bleef omdat klager door een andere frater werd bespied tijdens het douchen. Om weer een andere frater hing de sfeer 'dat het niet pluis was'. Ook jongens onderling betastten elkaar. Er was een streng taboe op seksualiteit, maar tegelijkertijd gebeurden op dat gebied allerlei dingen. Sommige fraters waren ook wreed. Zij vernederden en straffen de jongens. Aangeklaagde deed dat niet, in dat opzicht was hij een aardige frater.

2.2. Toen klager vijftien jaar oud was, heeft hij de [naam] verlaten. Klager is matroos bij de marine geworden. Op zijn achttiende is klager (te) veel gaan drinken. Klager ervoer veel spanning in zijn relaties tot andere mensen. Alcohol verzachtte die spanning.

Op 22-jarige leeftijd is klager naar de koopvaardij gegaan. Zijn alcoholgebruik nam toe en hij kwam meerdere keren in aanraking met Justitie voor rijden onder invloed. Toen hij 32 jaar oud was, is klager daarom naar een psychotherapeutisch centrum voor alcoholgebruik gegaan. Klager is daar uiteindelijk verpleger geworden, maar door het alcoholgebruik liep dat mis.

Klager heeft drie keer een serieuze poging tot zelfdoding gedaan. Hij heeft meerdere therapieën ondergaan en heeft in inrichtingen gezeten. Klager heeft veel moeite om over seksualiteit te praten, daarom is het in de therapieën nauwelijks aan de orde geweest. Klager heeft seksualiteit nooit in verband gebracht met liefde, voor hem was het enkel de bevrediging van een behoefte.

Klager heeft uiteindelijk zijn alcoholgebruik onder controle gekregen. Hij heeft in de sociale hulpverlening gewerkt. Hij is nadien in de WAO terecht gekomen omdat hij door mentale problemen niet goed kon functioneren.

Klager heeft zijn hele leven geworsteld met gevoelens van wantrouwen tegen andere mensen. Het heeft de relatie met zijn echtgenote en kinderen negatief beïnvloed. Dit komt volgens klager door het misbruik, net als het alcoholgebruik. Klager heeft het gevoel dat hij zijn kinderen tekort heeft gedaan. Klager heeft nu wel een goed contact met ze.

2.3. Klager wenst excuses voor en erkenning van de mishandeling en het misbruik door vertegenwoordigers van de Kerk en in het bijzonder van het misbruik door aangeklaagde.

3. De reactie

3.1. Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. De Provinciaal Overste heeft in zijn reactie gesteld dat uitgebreid onderzoek is verricht naar de levensloop van aangeklaagde. Hij bevestigt dat klager in [plaats] heeft gezeten in dezelfde periode als aangeklaagde. De Provinciaal Overste is bekend met andere klachten tegen aangeklaagde die overeenkomen met die van klager. Er is ook publiciteit geweest, onder meer in NRC Handelsblad, over het beweerde misbruik door aangeklaagde.

3.2. De Provinciaal Overste biedt namens de Congregatie zijn oprechte excuses aan voor het misbruik en het feit dat misstanden binnen de Kerk lang zijn verzwegen.

4. De beoordeling

4.1. Van toepassing is de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-.K. Kerk. Volgens artikel 1.3. van de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen : fysiek geweld of de dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van artikel 1.3. van de Procedure.

4.3. Er zijn meer dan vijftig jaar verstreken sinds de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden. Het gaat dan om het betasten door aangeklaagde van het geslachtsdeel van klager terwijl klager in bed lag. Dit is gedurende een periode van ongeveer een half jaar één à twee keer per week gebeurd.

4.4. De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld. Daarnaast zijn er verklaringen van de heer [naam] en de heer [naam] die als steunbewijs kunnen dienen. Ter zitting is door de Congregatie erkend dat het door klager gestelde misbruik is gepleegd. Gelet op al die feiten en omstandigheden dient de klacht naar het oordeel van de Klachtencommissie gegrond te worden verklaard.

4.5. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidssituatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas tien of elf jaar oud. Aangeklaagde was voor hem een vertrouwenspersoon. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Provinciaal Overste van de Congregatie van de Fraters van Utrecht de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 28 december 2012 door mr. C.C. de Rijke-Maas, voorzitter, mr. P.R.M. van der Ven pr. en drs. L. Erftemeyer, leden, bijgestaan door mr. M.J.C. van Leeuwen, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de Provinciaal Overste van de Congregatie van de Fraters van Utrecht en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de Provinciaal Overste binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de Provinciaal Overste daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de Provinciaal Overste.